

6. Гудима О. В. Лізинг сільськогосподарської техніки в країнах з ринковою економікою / О. В. Гудима // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2005. – № 1. – С. 86–91.
7. Звіт про підсумки діяльності лізингодавців за III квартал 2011 року. Українське об'єднання лізингодавців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leasing.org.ua>
8. КМУ увеличить уставний капітал НАК “Укragролізинг” на 88 %. НАК “Укragролізинг” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukragroleasing.com.ua>
9. Кобзар Т. О. Механізм формування лізингових відносин в аграрному секторі АПК [Електронний ресурс] / Т. О. Кобзар. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>

УДК 338.242

Л. С. СИТНИК
Донецький національний університет

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ПІДПРИЄСТВА-БОРЖНИКА

Аналізуються особливості фінансово-економічних відносин підприємства-боржника з учасниками процесу відновлення його платоспроможності або ліквідації, обґрунтовано необхідність формування балансу їх інтересів.

The article analyses financial and economic relations of an enterprise-debtor with the participants of the process of reestablishing its solvency or liquidation. Then necessity of balancing their interests is well-grounded.

Постановка проблеми. Мотивом, що спонукає до будь-якої діяльності, є інтереси, які являються специфічними для суб'єктів майнових і виробничих відносин, що складаються при вирішенні подальшої участі підприємств, які знаходяться у кризовій ситуації.

Вітчизняні і зарубіжні автори – О.Ю. Рудченко, С.Ю. Ледомська, Ю. Бригхем, В.Ф. Беседін, Я.Я. Дяченко, В.І. Орехов, К.В. Балдін, М.П. Гапоненко, О.П. Жарковська, Б.Ю. Бродський, І.Б. Бродський акцентували увагу на необхідності формування балансу інтересів у взаємовідносинах неспроможного підприємства з партнерами-учасниками процесу банкрутства, що особливо актуально в умовах глобалізації бізнесу.

Зростанню ступеня глобалізації бізнесу сприяють такі чинники: 1) розвиток системи транспорту і зв'язку, що знижує витрати і робить міжнародну діяльність доступною; 2) через зростаючий вплив споживачів знижуються торговельні бар'єри, штучно створені для захисту інтересів неефективних вітчизняних виробників, і відкриваються національні ринки для імпорту; 3) створення сумісних підприємств збільшує концентрацію виробництва і обсяги продажів, що призводить до зниження витрат на розробку нових видів продукції у розрахунку на собівартість одиниці продукції. У свою чергу, глобалізація сприяє переносу виробництва в ті країни, де воно дешевше і менш законодавчих обмежень [1, с. 42]. Це призводить до підсилення конкурентної боротьби з вітчизняними підприємствами за ринок товарів (послуг) і може сприяти виникненню фінансової неспроможності і навіть банкрутства.

Мета статті – виявити особливості фінансово-економічних відносин підприємства-боржника з учасниками процесу відновлення його платоспроможності або ліквідації.

Основний матеріал дослідження. Антикризове управління є саме тою проблемою, в якій перехрещуються інтереси різних учасників процесу банкрутства підприємств. Система організацій дебіторів і кредиторів, органів управління і третіх осіб, які можуть взаємодіяти з підприємством боржником, представлена на рис. 1.

Взаємовідносини наведених організацій-учасників процесу банкрутства залежить від цілей, які вони переслідують. Основним завданням менеджерів (агентів) має бути підвищення добробуту акціонерів (власників підприємства), що означає максимальне підвищення ринкової ціни звичайних акцій підприємства. На практиці вони можуть переслідувати і інші цілі – задоволення особистих інтересів і підвищення свого добробуту або задоволення добробуту своїх співробітників і суспільства в цілому.

Для стимулювання і примушення менеджерів діяти в інтересах власників, запобігання як агентських конфліктів так і виникнення морального ризику для власників від самостійного прийняття рішень менеджерами в інтересах особистої вигоди акціонери мають нести агентські витрати. Можна визначити три основні категорії агентських витрат: 1) на аудит діяльності менеджерів і пряме їх примушення до коригування своїх дій; 2) на структурування підприємства для обмеження небажаної поведінки менеджерів; 3) що пов'язані з невикористаними можливостями із-за обмежень на дії менеджерів.

Аналіз практики впровадження заходів мотивації менеджерів дозволяє виділити деякі механізми. Серед них найбільш типові є: 1) пряме втручання акціонерів в оперативне керівництво підприємством; 2) загроза звільнення за рішенням акціонерів; 3) загроза поглинання компанії з наступним звільненням менеджерів [1, с. 49].

Однією з необхідних умов успішної діяльності підприємств, їх сталого фінансового стану є забезпечення відповідного рівня мотивації до праці робітників підприємства. Недооцінка або ігнорування прав і інтересів трудових колективів викликають негативні наслідки, загострюють соціальну напругу в суспільстві, вносять дестабілізуючий елемент в соціальне і політичне становище в країні.

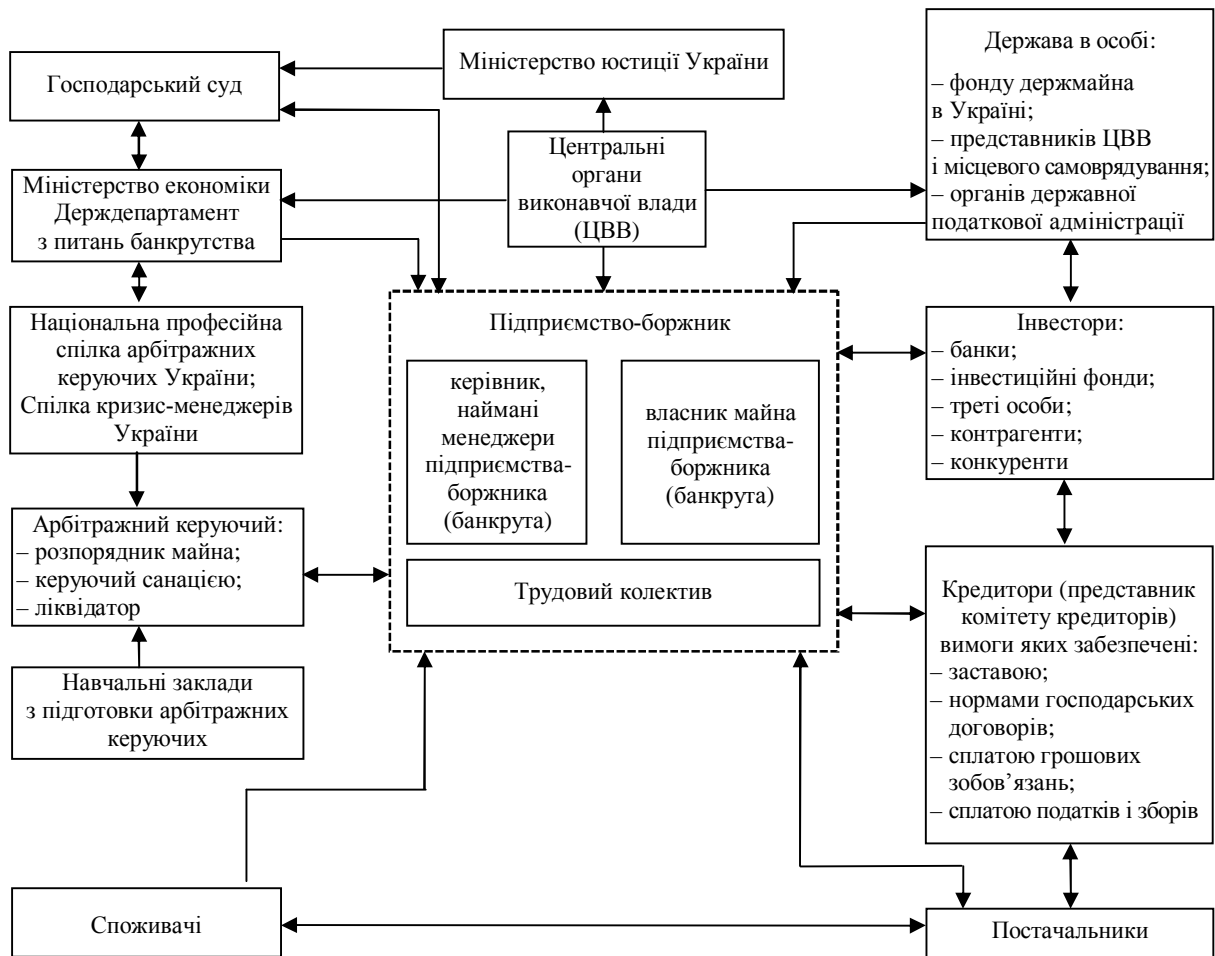

Рис. 1. Взаємовідносини учасників урегулювання кризової ситуації неспроможного підприємства

Інтереси трудового колективу полягають не стільки у зростанні заробітної плати, скільки у стабільній ефективній роботі підприємства, гарантії від втрати свого робочого місця, у запобіганні знецінення коштів, вкладених у акціонерний капітал свого підприємства. Це можливе при проведенні активної інноваційної політики.

Найбільш чітко простежується боротьба сформованих промислово-фінансових груп та інших впливових інвесторів за корпоративний контроль з чинним правлінням суб'єктів господарювання, в яких домінуючі позиції займають керівники підприємств.

Для здійснення стратегічного планування головні важелі впливу власників зосередились у спостережних радах з делегуванням правління відповідальності за оперативне управління. З боку органів державної влади відбувається дискримінація трудових колективів. Обмежується можливість трудових колективів впливати на долю підприємств. Не реалізуються принципи соціального партнерства.

Стратегічні інвестори не забезпечують ефективне управління підприємством, або переслідують свою мету, що не співпадає з довгостроковими інтересами акціонерного товариства. Це стосується купівлі компаній, пов'язаних з іноземними фондовими ринками, що діють на їх замовлення; пакетів потенційно привабливих підприємств з метою їх перепродажу після санації і без неї за сприятливої ринкової кон'юнктури. При цьому ціна купівлі суб'єкту господарювання не відповідає його потенціалу, за міжнародними оцінками.

Держава не виставляла перед новими власниками інвестиційних зобов'язань з технічного оновлення виробництва. Ефективний власник фактично ототожнюється з формальним володарем великого або контрольного пакету акцій. Але як свідчить зарубіжний досвід, лише у 6 % великих британських корпорацій є єдиний акціонер, і в одному випадку із 100 пакет акцій, що належить одному власнику, перевищує 75 % акціонерного капіталу [2, с. 104].

Наочно взаємовідносини учасників урегулювання кризової ситуації неспроможного підприємства проявляються при здійсненні фінансового оздоровлення, спрямованого на рефінансування його боргу. Така санація може здійснюватися шляхом [3]:

- дотацій і субсидій державним підприємствам за рахунок коштів держави. Використовуються для забезпечення розвитку пріоритетних галузей економіки, міжгалузевої переорієнтації діяльності підприємства, антимонопольних заходів;
- державного пільгового кредитування в порівнянні з умовами фінансового ринку на зворотній основі;
- державної гарантії комерційним банкам по кредитах для підприємств, що підлягають санації;

- цільового банківського кредиту з боку комерційного банку, що обслуговує підприємство після аудиту господарської діяльності і за умови введення до складу керівництва підприємства свого представника;
- за згодою кредитора переведення боргу на іншу юридичну особу;
- трансформації короткострокових фінансових кредитів в довгострокові за умови зростання процентних ставок за кредит;
- емісії комерційним банком облігацій і інших довгострокових цінних паперів під гарантію санатора;
- відстрочення погашення облігацій підприємства за рішенням більшістю його інвесторів-кредиторів і умови незначного кола інвесторів;
- списання санатором-кредитором частини боргу при наявності інших можливих форм компенсації у подальшому.

Висновки. На сьогодні інститут банкрутства в Україні не можна вважати стабільним та ефективним зовнішнім механізмом корпоративного управління, спрямованим на оздоровлення управління і фінансів підприємства. Так, протягом першого кварталу 2012 р. у Донецькій області порушено справ про банкрутство – 95, прийнято постанов щодо визнання боржника банкрутом – 103, ліквідовано 95 підприємств, укладено одну мирову угоду, затверджено один план санації, переведено з санації на ліквідацію одне підприємство.

З позицій забезпечення сприятливих умов ефективного фінансування підприємств необхідно формування прогресивної структури власників. Це стосується визначення ролі внутрішніх і зовнішніх акціонерів, ролі держави. Але більш конструктивним є формування балансу інтересів учасників урегулювання кризової ситуації неспроможних підприємств, тобто держави, приватного капіталу, трудового колективу, широких верств населення.

Література

1. Бригхэм Ю. Финансовый менеджмент / Ю. Бригхэм, М. Эрхардт. – 10-е изд. – СПб. : Питер, 2010. – 900 с.
2. Реформування відносин власності в Україні : монографія / за ред. О. Ю. Рудченка, С. Ю. Ледомської. – К. : КФДП НДЕІ Мінекономіки. – 2004. – С. 104.
3. Барановський О. І. Сутність і різновиди фінансових криз / О. І. Барановський // Фінанси України. – 2009. – № 5, 6, 8.

УДК 005.591.4

В. В. ХРИСТИАНОВСКИЙ
Донецкий национальный университет
Т. В. УМАНЕЦ

Одесский национальный экономический университет

МЕТОДОЛОГИЯ СЦЕНАРНОГО ПОДХОДА В ОСУЩЕСТВЛЕНИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ ГОСУДАРСТВА

Визначено регіональні підходи щодо управління економічними процесами у регіоні та задачі удосконалення діючих механізмів територіальних систем управління. Запропоновано та обґрунтовано необхідність заміни політики „загального вирівнювання” на політику “поляризованого” розвитку при формуванні стратегії соціально-економічного розвитку регіону та використання при прогнозуванні економічної динаміки регіону нелінійних методів прогнозування, а саме: сценарного підходу при імітаційному моделюванні ситуацій.

Regional approaches are certain in relation to the economic process control in a region and task of improvement of operating mechanisms of the territorial systems of management. It is offered and the necessity of replacement of policy is grounded “common smoothing” on a policy “polarized” development at forming of strategy of socio-economic development of region and use at prognostication of economic dynamics of region of nonlinear methods of prognostication, namely: scenario approach at the imitation design of situations.

Переход к этапу устойчивого социально-экономического развития Украины требует согласованного использования всех факторов производства, которые являются неотъемлемым элементом воспроизводственного процесса в целом. Процесс воспроизводства ресурсов характеризуется инерционными, подчас негативными тенденциями развития экономики. Макроэкономическая политика государства нацелена на сглаживание дисбалансов развития видов экономической деятельности (отраслей) и регионов Украины. Она стимулирует разработку и внедрение новых наукоемких технологий, повышающих уровень жизни населения страны. Для разработки и обоснования политики устойчивого экономического роста необходим прогнозно-аналитический инструментарий, позволяющий описывать текущую и перспективную экономическую динамику с учетом многообразия прямых и обратных связей и изменения параметров государственной политики.

Учет региональных аспектов в управлении экономикой государства становится все более актуальным. Эти вопросы все чаще поднимаются для обсуждения научными работниками и представителями органов государственной власти и местного самоуправления, потому что территория является подсистемой обеспечения